

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(повна назва закладу вищої освіти)

Факультет/інститут геолого-географічний

Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Запорожченко О. В.

20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Основи педагогічних вимірювань

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)
(код і назва спеціальності (тей))

2020 р.

Розробники:

Аненкова Ірина Петрівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів
Протокол № 01 від “31” 08 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Буяновський А. О.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного
факультету/інституту

Протокол № 1 від “23” 09 2020 р.

Заст. голови НМК

(підпис)

(Сич В. А.)
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни «Основи педагогічних вимірювань» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Географія).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні і методичні основи вимірювань в освіті.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Вивчення навчальної дисципліни базується на знаннях з курсу «Педагогіка», «Моніторинг якості освіти». Оволодіння теоретичними основами, вміннями і навичками з тестування є підґрунтям для проходження здобувачами вищої освіти педагогічної практики.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Вступ до освітніх вимірювань
2. Тестування як метод вимірювань

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування компетентностей майбутніх педагогічних працівників з питань освітніх вимірювань, ознайомлення з методиками створення й використання інструментарію для вимірювань в освіті.

Завдання:

- познайомити студентів з основними поняттями та категоріями освітніх вимірювань.
- сформуванню вміння використовувати освітні вимірювання на практиці.
- сформуванню вміння проводити контроль, оцінку і моніторинг якості освіти з використанням сучасних методів освітніх вимірювань.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

- **ЗК1** - Знати й розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності
- **ЗК5** - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- **ЗК10** - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- **ФК6** - Здатність здійснювати професійну діяльність вчителя географії, класного керівника, педагога-організатора позакласної та позашкільної виховної роботи на основі аналізу та осмислення педагогічної діяльності, застосування творчого підходу, інноваційних методів та освітніх технологій для відповідного забезпечення належної якості навчально-виховного процесу в закладах освіти
- **ФК8** - Здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії
- **ФК13** - здатність застосовувати знання і вміння з основ вищої математики, інформатики, геофізики, геохімії для цілісного засвоєння змісту географічної освіти

Кінцеві **програмні результати навчання** (вміння та навички), формуванню яких сприяє навчальна дисципліна “Інтегровані навчальні дисципліни”:

- **ПРН5** - знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів: вікові та індивідуальні психологічні особливості особистості учня, основні психічні процеси, зміст педагогічних теорій, основні категорії педагогіки, методи педагогічних досліджень, закономірності, принципи та методи навчання та виховання, особливості фізичного розвитку учня, функціональні обов'язки вчителя та класного керівника тощо
- **ПРН7** - розуміє основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих її компонентів, класифікує зв'язки і залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них

– **ПРН8** - знає елементи теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методи їх реалізації, розуміє сутність дисциплін, їх місце та роль у формуванні різносторонньо розвиненого фахівця географа

– **ПРН12** - застосовує набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, сучасні методики і освітні технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення для формування в учнів загальних і предметних компетентностей, здійснення міжпредметних зв'язків та формування основ цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог державного стандарту

– **ПРН24** - аналізує державний стандарт основної (базової) середньої школи і навчальні програми з географії та природознавства для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності учнів

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- науково-понятійний апарат педагогічних вимірювань;
- види, функції, принципи вимірювань в освіті;
- нормативні документи, які регламентують вимірювання в освіті;
- процедуру проведення тестування;
- сучасні програми та результати національних і міжнародних порівняльних досліджень якості освіти;
- змістову сутність, принципи, функції, рівні, структуру моніторингу;
- методи збирання, представлення, аналізу та інтерпретації результатів освітніх вимірювань.

Студенти повинні вміти:

- характеризувати тестові завдання і використовувати на практиці тестові завдання різних форм;
- розробляти тестові завдання зі свого предмету (визначати мету розробки і застосування тесту; описувати зміст матеріалу, який діагностується; розробляти специфікацію тесту; вибирати форми тестових завдань і розробляти їх зміст; проводити експертизу форми та змісту тестових завдань та доопрацьовувати їх за результатами експертизи; визначати процедури проведення тестування; проводити тестування та аналізувати його результати);
- аналізувати результати вимірювань в освіті.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин, що становить 2 кредити ЄКТС.

2. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ВСТУП ДО ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ

Тема 1. Освітні вимірювання як галузь

Поняття вимірювання в освіті. Розвиток освітніх вимірювань як окремої галузі. Фактори, що актуалізують вимірювання в освіті. Цілі і завдання освітніх вимірювань. Проблеми освітніх вимірювань. Типові задачі фахівця з освітніх вимірювань. Педагогічне оцінювання та вимірювання.

Тема 2. Якість освіти як предмет освітніх вимірювань

Якість освіти. Основні підходи до визначення якості освіти. Методологічні підходи до оцінювання якості освіти. Компетентнісний підхід в освіті. Визначення понять «компетентність» та «компетенція», їх співвідношення. Класифікація компетентностей. Ключові компетентності.

Тема 3. Моніторинг в освіті

Поняття моніторингу в освіті. Мета і завдання моніторингу. Суб'єкти та об'єкти моніторингу. Моніторинг і педагогічна діагностика. Принципи моніторингових досліджень. Функції моніторингу якості освіти. Історія розвитку моніторингу якості освіти. Рівні функціонування системи моніторингу.

Тема 4. Міжнародні моніторингові дослідження якості освіти

Організація перших міжнародних моніторингових досліджень. Міжнародне моніторингове дослідження TIMSS. Міжнародна програма оцінки знань та умінь учнів PISA. Міжнародний проект PIRLS.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ВИМІРЮВАННЯ

Тема 1. Педагогічне тестування

Основні визначення понятійного апарату. Тест як інструмент педагогічних вимірів. Етичні і соціальні проблеми тестування. Інтерпретація результатів педагогічних тестів, використання їх результатів на різних рівнях управління якістю освіти. Класифікація тестів. Нормо-орієнтовані та критеріально-орієнтовані педагогічні тести. Стандартизовані тести.

Тема 2. Історія розвитку теорії і практики тестування

Зародження і становлення тестування як методу вимірювань. Виникнення педагогічних вимірювань. Розвиток тестування у другій половині ХХ століття. Сучасні тенденції розвитку системи освіти та педагогічних вимірювань. Практика використання тестування у вітчизняній науці. Педагогічні вимірювання в Україні у світлі інтеграції в єдиний європейський та світовий освітній простір.

Тема 3. Критерії якості тестування

Валідність. Валідність змісту. Етапи визначення змістової валідності. Валідність відповідності. Валідність прогнозу. Об'єктивність. Надійність і точність. Коефіцієнт надійності. Чинники, що знижують надійність тестових балів. Найпоширені методи визначення та підвищення надійності тесту. Складність тестового завдання. Індекс складності. Розподільна здатність тестового завдання.

Тема 4. Етапи розроблення педагогічного тесту

Алгоритм створення тесту. Етапи робіт по створенню критеріально- та нормативно-орієнтованих тестів. Цілі і завдання тестування. Знання, уміння, навички і компетентності. Таксономія Блума та її модифікації. Відбір змісту тестів. Загальні принципи відбору змісту тесту. Розроблення специфікації тесту. Розгорнута і коротка форми специфікації. Експертиза якості змісту тесту. Етапи і напрямки роботи експертів.

Тема 5. Формати тестових завдань

Типи і форми тестових завдань. Завдання відкритої форми. Завдання відкритої форми з пропусками, на доповнення і з короткою відповіддю. Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Завдання закритої форми. Завдання з вибором однієї правильної відповіді, Завдання з вибором кількох правильних відповідей. Завдання на встановлення відповідності (логічні пари). Завдання на встановлення правильної послідовності. Приклади завдань. Рекомендації до оцінювання завдань. Переваги і недоліки тестових завдань різних видів.

Тема 6. Конструювання тестових завдань

Завдання в тестовій формі, тестові завдання. Структура тестових завдань. Вимоги до складання тестових завдань, правила для складання завдань на доповнення. Правила написання умови тестового завдання. Правила написання варіантів відповідей. Принципи добору відповідей, створення тестових завдань різних когнітивних рівнів. Типові помилки при конструюванні тестових завдань.

Тема 7. Моделі педагогічного тестування

Поняття «модель педагогічного тестування», їх класифікація. Класична модель. Класична модель з урахуванням складності завдань. Модель за зростанням складності. Модель з розділенням завдань за рівнями засвоєння. Модель з урахуванням часу відповіді на завдання. Модель з обмеженням часу на тест. Модель тестування за сценарієм. Адаптивна модель. Модель на нечіткій математиці.

Тема 8. Методичне забезпечення тестування

Методичне забезпечення тесту. Розроблення інструкцій для проведення тестування. Зміст

інструкції для тих, хто проводить тестування. Зміст інструкції для тестованих. Бланк відповіді. Оцінювання отриманих результатів. Первинний бал. Методи підрахунку первинного балу. Корекція на вгадування. Конвертація. Методи конвертації первинного балу у шкальований. Конвертація за методом класичної теорії тестів. Розрахунок характеристик якості тестового завдання: мода, медіана, асиметрія, ексцес, стандартне відхилення. Схема визначення загальної валідності тесту за параметрами асиметрії та ексцесу. Складність, надійність, розподільна здатність тесту.

Тема 9. Специфіка розроблення тестів з географії

Зовнішнє незалежне оцінювання з географії. Нормативне забезпечення. Організаційно-технологічне забезпечення ЗНО. Структура тестових завдань з географії. Опрацювання та представлення результатів ЗНО з географії.

3. Рекомендована література

Основна

1. Аванесов В.С. Композиция тестовых заданий. М.: Центр тестирования, 2002. 240 с.
2. Берещук М.Я., Бархаев Ю.П., Стадник Г.В. Тестовий контроль і рейтинг в освіті: Навчальний посібник. Харків: ХНАМГ, 2006. 106 с.
3. Булах І.Є., Мруга М.Р. Створюємо якісний тест. К.: Майстер-клас, 2006. 160 с.
4. Вимірювання в освіті: Підручник / За редакцією О.В. Авраменко. Кіровоград: Лисенко В.Ф., 2011. 360 с.
5. Запровадження моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти на основі тестових технологій: методичні рекомендації / за ред. О.І. Ляшенка, Ю.О. Жука. Київ: Педагогічна думка, 2019. 134 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/719870/1/Metodychka_APN%2B%2B%2B.pdf
6. Канівець Т.М. Основи педагогічного оцінювання. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 102 с.
7. Карташова І.І., Прохоренков В.М. Тестування в системі моніторингу якості знань студентів: навчально-методичний посібник. Херсон: Вид-во ХДУ, 2013. 116 с.
8. Ковальчук Ю.О. Теорія освітніх вимірювань. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 200с.
9. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л.О. Кухар, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 182 с.
10. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навчально-методичний посібник / укл. Н. М. Стеценко. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2013. 257 с.
11. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідність. Наукове видання / Болюбаш Я.Я., Булах І.Є., Мруга М.Р., Філончук І.В. Київ: Майстер-клас, 2007. 272 с.
12. Тестові технології оцінювання компетентностей учнів : посібник / Ляшенко О.І., Жук Ю.О., Ващенко Л.С., Гривко А.В., Науменко С.О. Київ : Видавничий дім «Сам», 2017. 28 с. URL: http://undip.org.ua/news/library/posibniki_detail.php?ID=3607
13. Чельшкова М.Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов. М.: Логос, 2002. 432 с.
14. Ярощук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 304с.

Додаткова

1. Анненкова І.П., Стрельцов Є.Л., Ткаченко М.В. Моніторинг якості освіти в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Одеса: Одеський національний університет, 2011. 182 с.
2. Анненкова І.П. Наукові основи моніторингу якості професійної діяльності науково-педагогічних працівників ВНЗ. Одеса: Вид-во «Optimum», 2015. 330с.
3. Звонников В. И., Чельшкова М. Б. Современные средства оценивания результатов

- обучения. М.: Издательский центр «Академия». 2007. 223 с.
4. Ким В.С. Тестирование учебных достижений: монография. Уссурийск: Издательство УГПИ, 2007. 214 с.
 5. Майоров А.Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. М.: Народное образование, 2000. 352 с.
 6. Майоров А. Н. Мониторинг в образовании. М.: Интеллектцентр, 2005. 424с.
 7. Методика і технології оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу: посібник / Ляшенко О. І., Лукіна Т. О., Булах І. Є., Мруга М. Р. Київ: Педагогічна думка, 2012. 160 с.
 8. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт.: М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін.; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с. URL: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf
 9. Організаційно-методичне забезпечення моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти: Монографія / За ред. Ляшенко О.І. – К. : Педагогічна думка, 2011. – 160 с.
 10. Офіційний звіт про проведення в 2019 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. Том 2. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/ZVIT-ZNO_2019-Том_2.pdf
 11. Практичний посібник для розробників тестових завдань / Упорядник Мудрук С. URL: https://uu.edu.ua/upload/Osvita/Navch_metod_d_t/Navch_metod_materiali/Upravlinnya_navchan_nyam_i_znannyami/Manual_for_test_writers.pdf
 12. Самылкина Н.Н. Современные средства оценивания результатов обучения М.: БИНОМ.Лаборатория знаний, 2007. 172 с.
 13. Теоретико-методичні засади побудови моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти: монографія / за ред. О.І. Ляшенка, Ю.О. Жука. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 160 с.
 14. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи: Монографія / За ред. Ляшенко О.І., Жука Ю.О. К.: Педагогічна думка, 2014.200 с.

12. Електронні інформаційні ресурси

1. МОН України. URL : <http://www.mon.gov.ua>.
2. Нормативно-правове і програмно-методичне забезпечення організації навчального процесу в ЗНЗ України. URL : <http://www.znz.edu-ua.net>.
3. Освіта. URL : [www. http://www.osvita.org.ua](http://www.osvita.org.ua)
4. Офіційний сайт TIMSS. URL : [www. http://timss.bc.edu/](http://timss.bc.edu/)
5. Український центр оцінювання якості освіти. URL: <https://testportal.gov.ua/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Методи діагностики успішності навчання: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, захист індивідуального завдання, звіт за інформаційними повідомленням, термінологічний диктант, тестування, письмові роботи, контрольні роботи.